

Концепція розвитку багатоборства в Україні

2019

ВСТУП

Сучасне легкоатлетичне багатоборство бере початок ще з античних олімпіад, де прадавні спортсмени змагалися в комбінації спортивних дисциплін. Якщо легку атлетику іменують Королевою спорту, то багатоборства – вінець легкої атлетики. Ще прадавні греки визначали переможців Олімпіади за сукупністю перемоги у п'яти дисциплінах – пентатлоні. Ці традиції збережені і на сьогоднішній день, до програми Олімпійських Ігор входить два види багатоборства: десятиборство для чоловіків та семиборство для жінок.

Багатоборство має на увазі гармонійний розвиток усіх фізичних та морально-психічних якостей атлета. Історія цієї дисципліни в Україні налічує чимало видатних спортсменів, переможців та призерів Олімпійських Ігор, чемпіонів світу та Європи, таких як Микола Авілов, Олександр Апайчев (рекордсмен України в десятиборстві який був встановлений у 1984 р., 8709 очок, який стоїть і по сьогоднішній день), Надія Ткаченко, Наталія Добринська, Людмила Блонська (рекордсменка України в семиборстві, результат який був встановлений у 2007 р., 6832 очка). Динаміка результатів в багатоборстві на Олімпійських іграх (додаток 1).

Проте на сьогоднішній день легкоатлетичні багатоборства в Україні перебувають у неоднозначному стані. З одного боку жіноче семиборство (А.Шух, Д.Слобода, Р.Буйненко) має достатньо високий рівень, а в десятиборстві, за останні роки кращім спортсменом є О.Касьянов, але це один багатоборець, який представляє Україну на чемпіонатах світу та Олімпійських іграх. З іншого боку – середній рівень результатів спортсменів другого ешелону, відсутність молодичих кваліфікованих кадрів та достатньо укомплектованих спортивних баз на території України. З огляду на існуючу ситуацію старшому тренеру з багатоборств необхідно докласти чимало зусиль щоб зберегти та примножити українських атлетів у майбутньому.

1. Основні напрямки та тенденції розвитку багатоборства у світі та в Україні.

Багатоборство – комплексний вид спорту, який складається з 10 дисциплін у чоловік і 7 у жінок, проте не поділяється на них як на відокремлені частини. Перш за все, багатоборство - це сума очок набрана за підсумком усіх дисциплін. Результати у легкої атлетиці в цілому і, в легкоатлетичних багатоборствах зокрема, за останні 5-10 років зазнали потужного поштовху переважно за рахунок комплексного підходу до відновлення систем організму під час та після тренувальних та змагальних навантажень, сучасних методів профілактики травматизму та відновлення після травм, використання сучасного обладнання та спортивних центрів підготовки, розроблених та побудованих за новітніми технологіями.

Процес навчання і вдосконалення у всіх видах повинен починатися з азів багатоборства, підготовки і вдосконалюватися на всьому протязі спортивної кар'єри. Для цього необхідно дотримуватися такі загальні підходи в навчанні: розвивати ті фізичні якості, від яких залежить правильне технічне виконання; постійно коригувати і вдосконалювати техніку в зв'язку зі зміною підготовленості або впливом зовнішніх факторів; мало бачити помилки в техніці, важливіше встановити причину їх виникнення, створити умови, що забезпечують виправлення цих помилок; формувати навички та закріплювати елементи техніки необхідно на початку тренувальних занять, так як стомлення заважає цьому; використовувати ідеомоторні вправи в комбінації з практичними, за умови правильного уявлення техніки, знання теоретичних основ і вміння словесно описати техніку виду багатоборства. Різні національні школи планують річний тренувальний цикл, на різних етапах підготовки в залежності від методики підготовки у багатоборстві. Навчання і вдосконалення техніки проводиться на всіх етапах річного циклу не менше двох разів на тиждень.

Легкоатлетичні багатоборства є популярною, високо розвиненою та прогресуючою дисципліною сучасної легкої атлетики. Про це свідчать численні перевершення досягнень світового та європейського рівня за останні 7 років:

- рекорд світу з десятиборства серед чоловіків (9126оч.) встановлений французьким спортсменом в Кевіном Маєром в 2019 році;
- рекорд світу з десятиборства серед юнаків (8002оч.) та юніорів (8435оч.) встановлені атлетом з Німеччини Нікласом Каулем в 2015 та 2017 роках відповідно;
- показано третього в історії семиборства результату (7023оч.) 23-річною бельгійкою НафіссатуТіам у 2017 році ;
- встановлення Наталією Добринською світового рекорду у п'ятиборстві (5013 оч.) у 2012 році;

- встановлення українкою Аліною Шух світового рекорду з п'ятиборства серед юніорів (4542 оч.) у 2017;
- встановлення рекорду Європи з чоловічого семиборства (6479 оч.) спортсменом з Франції Кевіном Маєром у 2017 році.

З огляду на вище згадані данні, стає очевидним, що легкоатлетичні багатоборства у світі перебувають у стані зросту та розвитку, завойовують все більшу популярність серед населення багатьох країн Європи та світу. Приємним є те що, 2 світових рекорда та 1 найвище світове досягнення належать саме українським спортсменкам.

В результаті аналізу статистичних даних, науково-методичної літератури та мережі інтернет, вдалося виявити ряд основних напрямків та тенденцій розвитку багатоборства у світу.

Перший напрямок – *рання спеціалізація у дисциплінах легкоатлетичного багатоборства, використання засобів різносторонньої підготовки (гімнастика, акробатика, спортивні ігри, плавання, фітнес) з раннього дитинства, генетичні здібності до занять спортом.* Укорінена думка, що багатоборство – вид спорту для юніорів і старше на сьогодні є хибною і втратила свою актуальність. Активно штурмують світові рекорди юнаки та юніори, що розпочинають спортивну кар'єру у дитячому віці, переважно у іншому виді спорту.

В офіційному інтерв'ю по завершенню Олімпійських ігор 2016 чемпіонка з семиборства Нафіссату Тіам зізналася, що з дитинства займалася баскетболом, грала на рівні з хлопчиками в одній команді і мріяла стати баскетболісткою, а її мама також займалася багатоборством у юнацькому віці і позазивала високі результати.

Рекордсменка Європи з семиборства, чемпіонка ОІ 2004 Кароліна Клюфт, до 12 років професійно займалась футболом, її батько був професійним футболістом клубу Swedish Allsvenskan, а мама – стрибункою у довжину міжнародного рівня.

Аліна Шух – українська рекордсменка світу з п'ятиборства серед юніорів, розпочинала спортивний шлях із занять тенісом та акробатикою, її батьки ставали переможцями національних та всесоюзних змагань з легкої атлетики.

З наведених вище даних можна зробити висновки, що відбір до секції багатоборства у світі проводиться не лише за фізичними показниками, а і за генетичною схильністю до занять спортом та раннім початком спортивної кар'єри в іншому виді.

Другий напрямок-зростання середнього рівня результатів за рахунок розвитку найсильніших видів.

2013 року в журналі «Наука в олімпійському спорті» було опубліковано статтю олімпійської чемпіонки з семиборства Наталії Добринської та доктора наук Олени Козлової «Моделирование соревновательной деятельности как основа индивидуализации построения многолетней подготовки в

легкоатлетическом многоборье». В результаті проведених наукових досліджень було виявлено, що багатоборок світового рівня можна розділити на 3 групи за результатами переважаючих дисциплін:

- 1) досягають високих спортивних результатів переважно в легкоатлетичних метаннях(33% Н.Добринська);
- 2) досягають високих спортивних результатів переважно в бігових видах програми (26% Є.Прохорова);
- 3) досягають високих спортивних результатів в легкоатлетичному семиборстві в стрибках і бар'єрному бігу (33% ДюЕніс-Хілл).

Менше 5% переможців і призерок чемпіонатів світу та Олімпійських ігор показували рівномірні результати у дисциплінах семиборства (з журналу «Наука в олімпійском спорте»), що свідчить про недоцільність намагання розвинути в однаковій мірі усі сім видів. Подібна тенденція застосована також для десятиборства і є актуальною на сьогодні. Можна зробити висновки, що для побудови сучасної індивідуальної моделі підготовки у видах багатоборства, достатньо робити акцент на розвиток найсильніший видів, підтримуючи середній рівень дисциплін що відстають. Рівномірний розвиток усіх видів є актуальним для спортсменів з однаковими здібностями до усіх категорій дисциплін змагальної програми багатоборства.

Третій напрямок – використання інноваційних засобів відновлення, медицини та фармакології.

З кожним десятиліттям зростає обсяг навантажень, що виконують провідні спортсмени світу. Нажаль, на добу залишається лише 24 години і фізично збільшити час тренувальних занять стає практично не можливо через сталу швидкість відновних процесів систем організму. Саме тому провідні експерти фізичної реабілітації щороку розробляють нові засоби та методи відновлення, профілактики травматизму та швидкої реабілітації. Щороку застосовуються використання кріотерапії, лімфо дренажних апаратів, БАДів, засобів психологічного відновлення, перемикання уваги та відключення від тренувальних навантажень під час підготовчого періоду.

Четвертий напрямок - медійність.

Для залученню спонсорської підтримки у сучасному світі спортсмену необхідно бути медійною особистістю. Грамотність мови, приваблива або нестандартна зовнішність, характерна манера поведінки на публіці та екрані, активність у соціальних мережах, на сьогоднішній день є важливими факторами прибутку та впізнавання спортсмена. Соціальна активність, створення власного іміджу, вимагається від самого атлета або покладається на його менеджера (агента) із бажаного фактора поступово стає обов'язковим.

Основними тенденціями розвитку багатоборства в Україні є:

- реалізація потенціалу молодіжного та юнацького складу серед жінок, юніорського та юнацького серед чоловіків.
- Розширення доступу до усіх наявних в Україні спортивних баз, засобів підготовки та відновлення;
- Залучення спонсорської підтримки;
- Підвищення рівня медійності і популяризація видів багатоборства.

Висновки: Легкоатлетичні багатоборства є популярною дисципліною сучасної легкої атлетики, що розвивається за рахунок ранньої спеціалізації, використанням засобів різносторонньої підготовки з раннього дитинства, генетичних здібностей до занять спортом; зростання середнього рівня результату за рахунок найсильніших видів; використання інноваційних засобів відновлення, медицини та фармакології; медійність. Розвиток українського багатоборства на сьогодні на два кроки позаду від світових тенденцій.

2. Характеристика вихідного стану групи багатоборства у 2019 році.

У 2019 році до основного складу національно збірної команди України увійшли **17** спортсменів групи багатоборства (чоловіків **10**, жінок **7**). Із них: **1** ЗМСУ, **2** МСУМК, **11** МСУ, **3** КМСУ. Спортсмени групи багатоборства **9** разів встановлювали особисті досягнення на основних змаганнях сезону (у тому числі **1** національний юніорський рекорд, **1** норматив МСУМК, **2** МСУ). Протягом року **5** спортсменів не виступали впродовж сезону (або літньої його частини) у зв'язку з травмами або пошкодженнями, **1** спортсменка перебуває у декретній відпустці. В 2019 році серед спортсменів основного складу національної збірної команди України з легкої атлетики групи багатоборства було заплановано взяти участь у 4-х офіційних міжнародних змаганнях серед дорослих і молоді. Також спортсмени групи багатоборства брали участь у 2-х офіційних юніорських та юнацьких міжнародних змаганнях. Загалом у складах офіційних делегацій національної збірної команди України з легкої атлетики у 2019 році взяли участь **13** (**4** чоловіків, **9** жінок) спортсменів групи багатоборства. Детальна інформація про результати виступу спортсменів групи багатоборства у основних офіційних міжнародних змаганнях з легкої атлетики 2019 року представлена у додатку 2 .

**2.1.АНАЛІЗ ПІДГОТОВКИ ТА ВИСТУПІВ У ЗМАГАННЯХ у 2019 році
спортсменів штатної команди національної збірної команди України з легкої атлетики групи багатоборства**

Види легкої атлетики	Прізвище, ім'я спортсмена	РВ (рік)	ЗИМА (результат, місце)			ЛІТО (результат, місце)									
			КЧУ	ЧУ	ЧЄ	КЧУ, ЧУ молодь Луцьк 8- 9.06.19	Ін ші ста рти	ЧУ юнаки	ЧУюні ори 28- 30.07.1 9 Луцьк	ЧЄ ком 5- 7.07.19 Луцьк	ЧЄ мол	ЧЄ юнр	ОФ юнк	ЧУ 21.08- 24.08.2019	ЧС
жінки															
5/7-борство	Буйненко (Гордієнко) Римма	РВ	4045\3	4265\2	-	5566/1	-	-	-	5685	-	-	-	6078\3	-
5/7-борство	Діханова Дар 'я		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5/7-борство	Мухоброд Валерія					5170		5261	-	-	-	-	5050/8	-	-
5/7-борство	Лобан Юлія	РВ		3916\1	-	5375/1		-	5564/1	-	-	5281/12	-	-	-
5/7-борство	Білик Тетяна	РВ				4925		-	5292/2	-	-	5098/18	-	4716\5	-
5/7-борство	Касьянова Ганна		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5/7-борство	Рофе-Бекетова Ірина	РВ	4223\1	4262\2	-	5675/1м	-	-	-	5705	5521/16	-	-	-	-
5/7-борство	Нелепа Ганна	РВ	3980\3	4065\3	-	5188/2м	5399	-	-	5246	-	-	-	5473\4	-
5/7-борство	Слобода Дарина	РВ	-	-	-	-	6098	-	-	6165/1	-	-	-	6208\1	-
5/7-борство	Шух Аліна	РВ		4581РВ\1	травма	-		-	-	-	5530/15	-	-	6178\2	-
чоловіки					-			-	-	-	-	-	-	-	-
7/10-борство	Адамчук Вадим		5288\3	5446\3	-	7201/2	6956	-	-	7165	-	-	-	7009\2	-
7/10-борство	Богдан Ярослав		-	4417\8\3м	-	6899/1	-	-	-	-	-	-	-	6962\3	-
7/10-борство	Войцешук Роман	NIU 20R		5337 NIU 20R\1юнр	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7/10-борство	Іваницький Василь		5520\1	5863\1	-	7345/1	-	-	-	7147	-	-	-	-	-
7/10-борство	Касьянов Олексій	SB		60с\6 8.14\8	60 с\6 7.98\25	-	7874	-	-	-	-	-	-	-	-
7/10-борство	Касьянов Руслан		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7/10-борство	Малогловець Руслан	РВ	5372\2	5678\2	-	-	7415	-	-	7353	-	-	-	7330\1	-
7/10-борство	Суюнов Артур		4754\6	5096\4	-	6619/3	-	-	-	-	-	-	-	6904\4	-

3. Актуальні проблеми багатоборства в Україні та шляхи їх вирішення.

В результаті аналізу основних напрямків та тенденцій розвитку легкоатлетичних багатоборств у світі та Україні, а також вихідного стану розвитку легкоатлетичних багатоборств країні, було виявлено ряд актуальних проблем даного виду спорту.

3.1. Недостатня кількість укомплектованих спортивних баз та матеріально – технічного забезпечення українських багатоборств.

Найбільша велика і комплексна із існуючих проблем сучасного українського легкоатлетичного багатоборства полягає у недостатній кількості укомплектованих спортивних баз на території України.

Та чому ж для багатоборства найбільш гостро постає питання комплексної бази підготовки? Саме тому, що багатоборство є комплексною дисципліною легкої атлетики і вимагає найбільшої кількості матеріально-технічного обладнання. Якщо підготовка з індивідуальних дисциплін є можливою за наявності окремих складових (бігова доріжка, наявність парково\лісової зони, відновних процедур; сектор для видів метань та стрибків, спеціального обладнання, наявність залу штанги), то відсутність, наприклад, однієї з 10 складових дисциплін десятиборства, унеможливорює комплексну підготовку спортсмена для участі у змаганнях.

Для комплексної підготовки семиборок та десятиборців **необхідно** наступні умови:

№	Семиборство	Десятиборство
1	Стадіон з олімпійським покриттям 400м. по колу	
2	Наявність бар'єрів у кількості мінімум 30 одиниць	
2.1	h-0.76cm;0.84cm	h-106.7cm,99.1cm,91.44cm,83.8cm,76.2cm/
3	Сектор для стрибків у висоту, стійки, планки	
4	Сектор для стрибків у довжину	
5	Сектор, поле для легкоатлетичних метань, відповідне обладнання	
5.1	Спис - 500г, 600г.	Спис – 600г, 700г, 800г.
5.2	Ядро - 3кг,4кг	Ядро – 4,5,6кг, 7,255кг.
5.3		Диск 1;1,5; 2 кг.
6		Сектор для стрибків з жердиною, жердини
7	Зал штанги, тренажерна зала	
8	Наявність сауни	
9	Масаж	

Для комплексної підготовки семиборок та десятиборців бажані наступні умови:

- 1) Наявність парку (лісу) для здійснення підготовки на пересіченій місцевості;
- 2) Додаткове обладнання: різновисокі бар'єри тумби, медболи різної ваги, TRXпетлі, гумові м'ячі для метань, обтяжувальні жилети тощо;
- 3) Відновлювальні процедури, використання лімфо дренажних апаратів, басейн тощо;
- 4) Наявність спортивних площадок і відповідного обладнання: баскетбол, волейбол;
- 5) Робота зі спортивним психологом;
- 6) Біологічні, біохімічні, фізіологічні дослідження.

Повністю укомплектованою спортивною базою для підготовки у легкоатлетичному багатоборстві у зимовий період є СК «Металург» на території м.Бахмут, що надає для користування необхідні складові для підготовки (а насамперед необхідні відновлювальні процедури після тренувань).

У літній період укомплектованою спортивною базою для підготовки у легкоатлетичному багатоборстві є стадіон «Динамо» у м.Одеса що надає для користування необхідні складові для підготовки та стадіон «Авангард» у м.Луцьк, маючи всі необхідні складові для підготовки, тільки на жаль є обмеження для метання спису та диску, що ускладнює плануванню тренувального процесу.

Шляхом вирішення проблеми може стати виділення державних та залучених коштів місцевих бюджетів на мінімальну вкомплектацію необхідним обладнанням уже існуючих баз підготовки:

- 1) В м.Луцьк, стадіон Авангард, отримання дозволу використовувати поле для легкоатлетичних метань, оренди тренажерного залу, що задовольняє потреби силової підготовки;
- 2) В м.Черноморськ, стадіон «Шкільний» придбання сектора для стрибків з жердиною та жердин, отримання дозволу використовувати поле для легкоатлетичних метань;
- 3) В м.Бровари, стадіон «Спартак» отримати дозвіл на використання сектори для стрибків у висоту та зі стрибків з жердиною на стадіоні.

3.2. Відсутність комплексної системи відновлення.

Що стосується комплексної системи відновлення, на території України відсутній сучасний комплекс спортивної медицини.

Один з прикладів центру спортивної медицини *SpjrdimedstiiniSA* у м.Таллінн, Естонія (за даними сайту <http://www.sportmsd.ee>):

- діадинамотерапія;
- вакуумний (банковий) масаж;
- кріотерапія;
- лазерна терапія;
- удавно-волнова терапія;
- лімфо дренаж;
- магнітотерапія;
- ультразвукова терапія тощо.

Для прикладу у Київському обласному центрі спортивної медицини на сьогодні є із усіх фізіотерапевтичних процедур доступні лише ультрозвук та електрофорез. На будь які інші процедури можна максимум отримати направлення в Київський обласний центр ортопедії, депо-перше процедури здійснюються за власні кошти, по-друге, лікарі не є спортивними, а обладнання не призначене для спортсменів. Навіть спортсмени світового рівня звертаються у диспансер лише за наявністю травми, а не необхідністю у відновлених процедур під час підготовчого періоду.

Шляхом вирішення проблеми є сприяння для проведення біохімічних, біомеханічних, фізіологічних досліджень; налагодження співпраці з Київським центром спортивної медицини.

3.3. Монополізація підготовки у легкоатлетичних багатоборствах . Недостатній рівень кадрового забезпечення чоловічого багатоборства.

Одна з найбільших проблем майбутнього українського десятиборства є прямим наслідком відсутності спортивних баз.

Учасниці змагань у семиборстві серед жінок, молоді, юніорок представлені жителями міст Бровари, Харкова, Дніпра (тренери Ступаченко О.В, Шух М.С., Ісправнікова В.М., Огороднік Ю.О., Халаїм М.М., Руєв О.С., Чумак О.В.) зустрічаються також представники Одеси, Запоріжжя. З інших територіальних одиниць, учасниці змагань по одній або в загальній відсутні. А серед чоловіків та молоді переважна більшість спортсменів представляють місто Львів, Запоріжжя, Дніпро, Вінниця, Біла Церква (тренери Петриниць Л.Р., Переяславець Л.І., Пінкевич В., Пензарев Р.С., Єрмоменко Р.В., Шатковський В.В., Шкуропат Ю.Н.).

Через те, що на території України це фактично усі хоча б частково придатні для тренувань з багатоборства легкоатлетичні комплекси, а в інших містах умов для роботи тренерів з багатоборства відсутні, повноцінне забезпечення стає практично неможливим.

Особливою складовою є ситуація серед чоловічого багатоборства. За останні роки Україна втратила усіх тренерів чоловічого багатоборства такі видатні професійні тренери як Льопа Д.І., досяг похилого віку та поступово завершили тренерську діяльність, тренер Київської області Юрков О.В., та досвідчений тренер Одеської області Олійник І.А., емігрували за кордон. Тренер світового класу Віктор Бондаренко відав перевагу підготовці виключно зі стрибків у висоту. Крім того, ефективна підготовка у десятиборстві обтяжується факторами відсутності секторів для метання дисків і стрибків із жердиною. У молодих тренерів, що планують пов'язати свою професію із видами багатоборства немає жодної мотивації і заохочення для вибору цієї дисципліни. Гостро стоїть питання продовження спортивної кар'єри для юніорів, їм просто немає де і з ким продовжувати тренуватись після закінчення школи або спортивного інтернату.

Відверто можна констатувати факт, що багатоборство в Україні тримається на тренерах-фанатах, багато яких за власні кошти і за кошти батьків, самих спортсменів організують підготовку своїх вихованців.

Шляхи вирішення цієї проблеми полягає у створенні відповідних умов для роботи тренерів з багатоборства. Також обов'язок старшого тренера з багатоборства полягає у тому, щоб переконати починаючих тренерів у перспективі обраної дисципліни і доцільності здійснення підготовки в цьому напрямку.

3.4. Екстремальна низька кількість спортсменів, що беруть участь у змаганнях з багатоборства.

Абсолютна логічна та об'єктивна проблема що є безпосереднім наслідком у попередніх трьох. Немає бази, немає тренерів, немає участі.

У додатку 3 наведені данні оцінки результативності членів штатної команди національної збірної команди України з легкої атлетики групи багатоборства за 2017-2019 рр., а також протоколи змагань за 2019 рік. Показовим є той факт, що в офіційному рейтинговому списку Топ-20 атлетів учасників програми багатоборства нараховано не більше 10 спортсменів різних вікових категоріях.

За результатами фінальних протоколів (додаток 3.1) чемпіонатів України з багатоборства у змаганнях взяло участь 21 спортсменка (з яких 6 жінок, 6 юніорок та 9 дівчат), а також 14 спортсменів (з яких 7 чоловіків, 3 юніора та 9 юнаків).

Шляхи вирішення проблеми:

- 1) Використання ЗМІ та мережі інтернет для популяризації виду. Враховуючи той факт, що серед сучасного населення віком до 21 року рівень фізичної активності знижується з кожним роком, натомість,

збільшується рівень інтернет-залежності та віртуальної соціальної активності, необхідно використовувати засоби масової інформації, соціальні мережі та інтернет в цілому для популяризації та пропаганди легкоатлетичного багатоборства.

- 2) Утворення міні-клубів багатоборства. Україна поступово просувається в сторону розвинених європейських країн, де переважає клубна система фінансування і велика кількість батьків спроможні та готові виділяти власні кошти на заняття спортом дітей. Призначення так званої абонентської сплати, що дозволить мати змогу проводити міні-змагання для дітей з цінними подарунками для підвищення мотивації та зацікавленості дітей, а також частково задоволення потреб в інвентарі та обладнанні.

Висновки

В результаті ретельного вивчення, розгляду та аналізу усіх розділів, шляхи розвитку групи багатоборства, стало зрозуміло що легкоатлетичні багатоборства є популярною, високорозвиненою та прогресуючою дисципліною сучасної легкої атлетки, світові досягнення у якій набули стрімкого зросту за останні 7 років. Було виявлено основні тенденції розвитку виду спорту в світі та напрямки розвитку українських багатоборств, актуальні проблеми дисципліни на території України та можливі шляхи їх вирішення, складено таблицю прогнозованих результатів на 2020 рік (додаток 3) відповідно до перспектив розвитку легкоатлетичних багатоборств в Україні.

Доволі перспективним напрямком є жіноче легкоатлетичне багатоборство. Слід віддати належне тренерам-фанатам, що попри недостатнє матеріальне забезпечення, виводять спортсменок на рівень світових досягнень. Це Олена Василівна Ступаченко, чії спортсменки в усіх вікових категоріях входять в трійку призерів на чемпіонатах України. Тренери Харкова та Дніпра Ісправнікова В.М., Огороднік Ю.О., та Халаїм., Руїв О.С., на протязі багатьох років готують спортсменок високого рівня Шух М.С., та Шух А.А., показують високі результати у с легкоатлетичному багатоборстві. За останні 10 років у цій дисципліні українські спортсменки демонстрували високі результати, встановлювали рекорди Європи та світу в різних вікових категоріях.

Гостро стоїть питання майбутнього чоловічого багатоборства через відсутність кадрового, матеріально-технічного забезпечення, укомплектованих баз підготовки. Відкритою залишається проблема пошуку тренерів з десятиборства на території України

Хоча в Україні багато з олімпійських видів спорту перебувають у скрутному становищі, існують шляхи для покращення їх стану.

Пропозиція та ряд реальних кроків на 2020 рік для поліпшення стану легкоатлетичних багатоборств в Україні в умовах економічної та політичної ситуації в державі станом на 2019 рік:

- 1) Особисто ознайомлення з існуючими базами, на яких проводиться багатоборна підготовка в Україні для об'єктивної оцінки їх стану та можливостей;
- 2) Придбання необхідного інвентаря для видів легкоатлетичного багатоборства;
- 3) Використання інноваційних засобів відновлення, сприяння для проведення біохімічних, біомеханічних, фізіологічних досліджень; співпраця з психологом та дієтологом;
- 4) Надання пропозицій щодо покращення умов проведення тренувань, відповідно до висновків, зроблених в результаті ознайомлення з інфраструктурою баз та потреб тренерів з видів багатоборств;
- 5) Висунути на розгляд комісії змагань ФЛАУ пропозицію щодо повернення дисциплінам багатоборств подвійного коефіцієнту надання очок на ЧУ з легкої атлетики;
- 6) Висунути на розгляд регіональних структур пропозиції щодо проведення більшої кількості регіональних змагань з нестандартних багатоборств для дітей та юнаків (2,3,4-борство; комбінації неолімпійських видів змагальної програми);
- 7) Створення сторінок легкоатлетичних багатоборств у соц.мережах поширення фото та відео матеріалу, відео майстер-класів від спортсменів високого класу;
- 8) Проведення лекцій, семінарів, вебінарів, розповсюдження сучасної науково-методичної літератури, переклад сучасної іншомовної науково-методичної літератури з питань легкоатлетичного багатоборства, з питань анти-допінгу, використання сучасних фармакологічних засобів.

Багатоборство в Україні житиме до тих пір, поки є зацікавленні та закоханні в нього люди і до тих пар, поки в них є можливість працювати.

Додаток 1.

Динаміка результатів в багатоборстві на Олімпійських іграх:

Семиборство	Десятиборство	
	1948 Лондон	Боб Матіас (США) 7139
	1952 Хельсінкі	Боб Матіас (США) 7887
	1956 Мельбурн	Мілт Кемпбелл (США) 7937
	1960 Рим	Рафер Джонсон (США) 8392
Ірина Пресс (5-б)(СССР) 5246	1964 Токіо	Віллі Холдорф (Германія) 7887
Інгрід Мікклер Беккер (5-б) (ФРГ) 5098	1968 Мехіко	Білл Тімі (США) 8193
Мері Пітерс (5-б) (Великобританія) 4801	1972 Мюнхен	Миколай Авілов (СССР) 8454
Зігрун Зігль (5-б) (ГДР) 4745	1976 Монреаль	Боюм Дженнер (США) 8618
Надежда Ткаченко (5-б)(СССР) 5083	1980 Москва	Джейлі Томпслн (Великобританія) 8495
Глініс Нанн (Австралія) 6390	1984 Лос-Анджелес	Джейлі Томпслн (Великобританія) 8847
Джекі Джойнер Керсі (США) 7291	1988 Сеул	Крістіан Шенк (ГДР) 8488
Джекі Джойнер Керсі (США) 7044	1992 Барселона	Роберт Змелік (Чехія) 8611
Гхада Шоуаа (Сирія) 6780	1996 Атланта	Ден О'браєн (США) 8824
Деніс Льюїс (Великобританія) 6584	2000 Сідней	Еркі Ноол(Єстонія) 8641
Кароліна Клюфт (Швеція) 6952	2004 Афіни	Роман Шеберле(Чехія) 8893
Наталія Добринська 6733	2008 Пекін	Клей Брайан(США)8791
Джессіка Енніс (Великобританія)6955	2012 Лондон	Ештон Ітон (США)8869
Нафіссату Тіам(Бельгія) 6810	2016 Ріо-де-Жанейро	Ештон Ітон (США)8893

Додаток 2.

2.1. Медальні здобутки національної збірної команди України з легкої атлетики у 2019 році (ГРУПА БАГАТОБОРСТВА)

№	Назва змагань	місце проведення	Кількість учасників	Медалей	Золото	Срібло	Бронза
1.	Чемпіонат Європи у приміщенні	м.Глазго (Велика Британія)	2	0	0	0	0
2.	Командний чемпіонат Європи з багатоборства (суперліга)	м.Луцьк	8	1	1	0	0
3.	Чемпіонат Європи з легкої атлетики серед молоді	м.Єльве (Швеція)	2	0	0	0	0
4.	Чемпіонат Європи з легкої атлетики серед юніорів	м.Борос (Швеція)	2	0	0	0	0
5.	Європейський юнацький олімпійський фестиваль	м.Баку (Азербайджан)	1	0	0	0	0
6.	Чемпіонат світу з легкої атлетики	м.Доха (Катар)	0				
	ВСЬОГО:			1			

2.2. Чемпіонат Європи з легкої атлетики у приміщенні –01.03-03.03.2019 (м. Глазго, Велика Британія)

№	Прізвище, ім'я	Вид	Виконання			
			попер. коло	фінал	місце	PB/SB/NR
	ЖІНКИ (1)					
1	Шух Аліна	56			травма	
	ЧОЛОВІКИ (4)					
1	Олексій Касьянов	60с/б	7,98		25	SB

2.3.Командний чемпіонат Європи з легкої атлетики з багатоборства - Суперліга - 06.07-07.07.2019р. м.Луцьк

Місце	Країни, які посіли з 1-6 командні місця у змаганнях	Очки
1	Естонія	39959
2	Білорусь	39560
3	Великобританія	39433
4	Україна	39220
5	Іспанія	38977
6	Франція	38905

№	Прізвище, ім'я	Вид	Виконання		
			результат	місце	PB/SB/NR
	ЖІНКИ (4):				
1	Слобода Дарина	7-борство	6165	1	PB
2	Рофе-Бекетова Ірина	7-борство	5705	4	PB
3	Буйненко (Гордієнко) Рімма	7-борство	5685	5	SB
4	Нелепа Ганна	7-борство	5246	19	
					17555
	ЧОЛОВІКИ (4):				
5	Малогловець Руслан	10-борство	7353	17	
6	Адамчук Вадим	10-борство	7165	19	
7	Іваницький Василь	10-борство	7147	21	
8	Касьянов Олексій	10-борство	DNF		

		Всього:39220			21665

2.4.Чемпіонат Європи серед молоді 11.07-14.07.2019р. м. Єльве (Швеція)

№	Прізвище, ім'я	Вид	Виконання		
			результат	місце	PB/SB/NR
	ЖІНКИ (2):				
1	Рофе-Бекетова Ірина	7-борство	5521	16	
2	Шух Аліна	7-борство	5530	15	

2.5.Чемпіонат Європи серед юніорів 18.07-21.07.2019р. м. Борос (Швеція)

№	Прізвище, ім'я	Вид	Виконання		
			результат	місце	PB/SB/NR
	ЖІНКИ (2):				
1	Білик Тетяна	7-борство	5098	18	
2	Лобан Юлія	7-борство	5281	12	

2.6.Європейський юнацький Олімпійський фестиваль 20.07-28.07.2019р. м. Баку (Азербайджан)

№	Прізвище, ім'я	Вид	Виконання		
			результат	місце	PB/SB/NR
	ЖІНКИ (1):				
1	Мухоброд Валерія	7-борство	5050	8	

2.7.Чемпіонат Світу 28.09-06.10.2019 м. Доха (Катар) участь не приймали.

Додаток 3.

3.1. Оцінка результативності членів штатної команди національної збірної команди України з легкої атлетики групи багатоборства 2017-2020 рр.

№	Прізвище, ім'я та по батькові	Дата народження	Область	РВ	Рік виконання	Результати						
						2017	2018	2019				План 2020
								план	ЧУ	ЧС	SB	
	Б/Б											
1	Адамчук Вадим Віталійович	30.05.1994	Вінницька	5612i 7517	28.01.2015 03.06.2018	4592i	5554i 7517	ЧУ 7800 1-2	5446i\3 7009\2		7201	5650 7600
2	Богдан Ярослав Сергійович	08.07.1998	Київська	4417i 6962	07.02.2019 24.08.2019	6292	6948	ЧУ 7300 1м	4417i\3м 6899\1м		4417iPB 6962 PB	5450 7300
3	Іваницький Василь Тарасович	29.01.1991	Львівська	5863i 7801	09.02.2019 02.07.2017	5630i 7801	5649i 7708	ЧУ 7980 1-3	5863i\1		5863i PB 7345	5900 7858
4	Касьянов Олексій Сергійович	26.08.1985	Запорізька	6254iNR 8479	30.01.2010 20.08.2009	8281	6016i	КЧС 8100 ЧУ 1-3	110с\б 14.20		7874 7.98 60с\б 14.20110с\б	
5	Касьянов Руслан Володимирович	25.02.1999	Харківська	4696i 7168	15.02.2017 22.06.2018	4696i 6587	2748i 7168	ЧУ 7300 1-3	травма		*	7400
6	Войцешук Роман Юрійович	23.10.2000	Київська	5337i NIU 6562 (U20) 6638 NU18R	04.02.2019 01.02.2017 18.05.2017	4561 6638 NU18R	4082i 6562	ЧУ 7200 1-3	5337i\1		*	*
7	Малогловець Руслан Леонідович	29.05.1994	Дніпропетровська	5678i 7415	09.02.2019 15.04.2019	5330i 7210	6813	ЧУ 7700 2	5678i\2 7330\1		5678iPB 7415PB	5900 7700

8	Суюнов Артур Ленурович	10.08.1991	Запорізька	5282 7240	27.01.2016 09.06.2015	травма	травма	ЧУ 7000 1-3	6904\3		6904	5350 7500
9	Буйненко (Гордієнко) Рімма Віталіївна	30.12.1995	Дніпропетро вська	4323i 6078	09.02.2018 24.08.2019	4108i 5737	4323i 6036	ЧУ 6200 1-3	6078\3		4108i 6078 PB	4600 6300
10	Касьянова Ганна Анатоліївна	24.04.1983	Запорізька	4748 6586	16.02.2012 13.08.2013							
11	Рофе-Бекетова Ірина Ігорівна	18.09.1998	Харківська	4262i 5705	09.02.2019 07.07.2019	3856i 5610	4113i 5677	ЧУ 5900 1-3	5675\1м		4262iPB 5705 PB	4350 5860
12	Слобода Дарина Олегівна	19.06.1995	Київська	4322i 6208	25.02.2016 24.08.2019	4315 i 5986	6104	ЧУ 6300 1-2	6208\1		6208 PB	4500 6350
13	Шух Аліна Анатоліївна	12.02.1999	Київська	4581 4550 WJR 6381 NU20R	09.02.2019 27.01.2017 21.07.2017	4550 WJR 6381 NU20R	4472i 6177	ЧУ 6350 1-2	4581\1 6178\2		4581PB 6178	4600 6400
14	Нелепа Ганна Вікторівна	24.04.1998	Донецька	4065i 5473	09.02.2019 24.08.2019	3585i 4978	3585i 4978		4065i 5473\2м		4065iPB 5473 PB	4250 5850
15	Лобан Юлія Миколаївна	07.08.2000	Чернігівська	3916i 5564	04.02.2019 30.07.2019	5070	3147i 5079		3916i\1ю 5564\1ю		3916iPB 5564 PB	4100 5700
16	Діханова Дар`я Олексіївна	23.03.2000	Харківська	3886i 5404	06.02.2018 29.07.2018	3541i 5109	3886i 5404	ЧУ 5550	травма		*	4150 4700
17	Білик Тетяна Миколаївна	07.07.2000	Харківська	3710i 5292	06.02.2018 29.06.2019	3731i 5085	3457i 4633		5292\2ю		5292 PB	

3.1. Результати спортсменів групи багатоборства на Чемпіонатах України в 2019 році.

№	Прізвище та ім'я	Результат	PB\SB
1	Слобода Дарина	6208	PB
2	Шух Аліна	6178	SB
3	Буйненко Рімма	6079	PB
4	Нелепа Ганна	5493	PB
5	Білик Тетяна	4716	
6	Шастун Катерина	4068	SB

ЖІНКИ

№	Прізвище та ім'я	Результат	PB\SB
1	Лобан Юлія	5564	PB
2	Білик Тетяна	5292	PB
3	Матузна Анастасія	4611	
4	Слобода Марія	4592	
5	Рудійко Альона	4302	
6	Кривша Дарина	3778	

ЮНІОРКИ

№	Прізвище та ім'я	Результат	PB\SB
1	Мухоброд Валерія	5261	PB
2	Матузна Анастасія	5069	PB
3	Кривша Дарина	4587	
4	Кулик Анастасія	4122	
5	Михалюк Анна	3949	
6	Голубовська Лариса	3760	
7	Бобровнік Анна	3561	
8	Реут Валерія	3444	
9	Григоренко Софія	3326	

ДІВЧАТА

№	Прізвище та ім'я	Результат	PB\SB
1	Малогловець Руслан	7330	
2	Вадим Адамчук	7009	
3	Богдан Ярослав	6962	PB
4	Суюнов Артур	6904	SB
5	Романяк Іван	5733	
6	Іваницький Василь	DNF	
7	Касьянов Олексій	DNF	

ЧОЛОВІКИ

№	Прізвище та ім'я	Результат	PB\SB
1	Андрощук Володимир	6491	PB
2	Цукор Денис	6460	
3	Жирний Владислав	6327	

ЮНІОРИ

№	Прізвище та ім'я	Результат	PB\SB
1	Літвінов Євген	5515	PB
2	Світлічний Андрій	5151	
3	Туз Роман	4034	
4	Міхарєв Олександр	3938	

ЮНАКИ